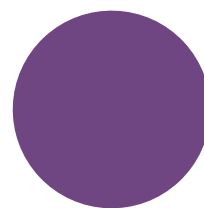

Zdravljenje z aferezo

Barbara Vajdič Trampuž

Kaj je membranska plazmafereza

Membranska plazmafereza (krajše plazmafereza) je postopek, pri katerem ločimo plazmo od krvnih celic s posebno, zelo prepustno membrano. Postopek je podoben hemodializi. S strojem odstranimo obolelo plazmo in jo nadomestimo z nadomestno tekočino, ki jo običajno sestavljajo beljakovine (humani albumini) in elektrolitna raztopina, redkeje s svežo zmrznjeno plazmo. Plazmafereza se uporablja kot oblika podpornega zdravljenja pri nekaterih ledvičnih in krvnih boleznih, boleznih živčevja in prebavil ter nekaterih drugih boleznih.

Kako se izvaja plazmafereza

Za uspešno zdravljenje s plazmaferezo je potreben žilni pristop. V primeru ustreznih manjših ven na zgornjih okončinah vstavimo v veno dve igli - za jemanje in vračanje krvi, včasih pa je potrebno v eno izmed večjih ven na vratu ali pod ključnico vstaviti dializni kateter, da je pretok krvi zadosten za čiščenje krvi. Če so igle vstavljene v manjše vene na zgornjih okončinah, mora bolnik z rokami med proceduro mirovati, včasih ga prosimo da v pesti stiska žogico, saj se s tem pospeši krvni pretok. Če za žilni pristop uporabimo dializne katetre, ima bolnik med postopkom roke proste. Iz žilnega pristopa z aparatom in njegovimi črpalkami speljemo kri v zunajtelesni krvni obtok do plazmafiltra, kjer se odstrani plazma, ki jo nato nadomestimo z nadomestno tekočino. Tekom celotnega postopka je ob bolniku prisotno osebje, ki izvaja plazmaferezo.

Plazmafereza običajno traja dve do tri ure, odvisno od količine krvi, ki jo želimo očistiti. Sprva jo izvajamo pogosteje, lahko vsak dan ali 3-krat tedensko, odvisno od osnovne bolezni. Največkrat pri enem bolniku opravimo 6 do 7 plazmaferez, včasih se odločimo tudi za dolgotrajnejše zdravljenje s plazmaferezami, ki ponavadi potekajo 1-krat tedensko ali tudi redkeje. Velikokrat je za zdravljenje s plazmaferezo potrebna hospitalizacija, pogosto pa je možno tudi ambulantno zdravljenje.

Kdaj je potrebna plazmafereza

Plazmafereza se uporablja za zdravljenje različnih bolezni. Najpogosteje se uporablja za zdravljenje avtoimunskih bolezni. V plazmi so prisotna protitelesa, ki so običajno usmerjena proti tujim celicam, ki telesu škodujejo, kot so virusi ali bakterije. Pri avtoimunskih boleznih pa so v plazmi protitelesa, ki škodujejo in napadajo telesu lastne celice. Plazmafereza učinkuje tako, da odstrani plazmo, ki vsebuje škodljiva protitelesa, odstranjeno plazmo pa nadomestimo z zdravo nadomestno tekočino.

Učinki plazmafereze

Učinki plazmafereze so odvisni od osnovne bolezni. Včasih se učinek zdravljenja pokaže takoj, običajno pa v nekaj dneh ali tednih. Rezultat in dolžina zdravljenja sta odvisna od osnovne bolezni. Zdravnik vam bo ob začetku zdravljenja pojasnil, kakšne učinke zdravljenja lahko pričakujete in kdaj jih lahko pričakujete.

Zapleti zdravljenja s plazmaferezo

Plazmafereza je varna, zapleti pri zdravljenju s plazmaferezo so redki in običajno blagi. Po plazmaferezi so nekateri bolniki utrujeni in tekom dneva počivajo. Tehnični zapleti so bili pogostejši v preteklosti, danes jih skoraj ni več. Pomembnejši so medicinski zapleti. Sem sodijo alergijske reakcije na nadomestno tekočino ali plazmafilter. Med plazmaferezo lahko pride do večjega znižanja krvnega tlaka. Možne so okužbe, težave z žilnim pristopom, kot so krvavitve ali tromboze katetra, v tem primeru je potrebno venski kateter zamenjati. Pri uporabi sveže zmrznjene plazme moramo kljub natančnemu testiranju plazme na prenosljive bolezni upoštevati prenos virusov hepatitisa B in C in HIV.

Za dobro LEDVIC

Druga dopolnjena elektronska izdaja

Izdajatelj:

Slovensko nefrološko društvo – Slovensko zdravniško društvo
Zveza društev ledvičnih bolnikov Slovenije

Urednica: Jelka Lindič

Souredniki: Damjan Kovač, Andrej Škoberne, Nebojša Vasič

Oblikovanje: Tanja's Design, tanjas-design.si

Knjižice izobraževalnega programa Za dobro ledvic so namenjene laični javnosti
in uporabi v zdravstvenih ustanovah. Spremembe vsebine niso dovoljene.

Ljubljana, 2023

www.zadobroledvic.si

